HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

14 noiembrie 2024*

„Trimitere preliminară – Apropierea legislațiilor – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională – Directiva 2001/29/CE – Articolul 2 – Dreptul de reproducere – Articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) – Excepții și limitări – Compensație echitabilă – Efect direct – Entitate însărcinată de stat cu perceperea și cu repartizarea compensației echitabile – Puteri exorbitante”

În cauza C-230/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Tribunalul pentru Întreprinderi din Gent, Secția din Gent, Belgia), prin decizia din 16 februarie 2023, primită de Curte la 13 aprilie 2023, în procedura

Reprobel CV,

împotriva

Copaco Belgium NV,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul T. von Danwitz, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, domnul A. Arabadjiev și doamna I. Ziemele (raportoare), judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna A. Lamote, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 martie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Reprobel CV, de A. Lambert și J.-F. Puyraimond, advocaten;

– pentru Copaco Belgium NV, de T. van Innis, advocaat;

– pentru guvernul belgian, de P. Cottin și C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de S. Depré, G. Ryelandt și J. Van Vyve, avocats;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru guvernul francez, de E. Timmermans, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de F. Ronkes Agerbeek, J. Samnadda și P. J. O. Van Nuffel, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 iunie 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Reprobel CV, o societate de gestiune colectivă a drepturilor de autor și de editor, însărcinată de État belge cu perceperea și cu repartizarea drepturilor la remunerație pentru compensația echitabilă care revine autorilor și editorilor pentru activitățile de reprografie, pe de o parte, și Copaco Belgium NV (denumită în continuare „Copaco”), o societate pe acțiuni, pe de altă parte, cu privire la refuzul acesteia din urmă de a plăti Reprobel sumele pretins datorate în temeiul acestor remunerații.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (31), (35) și (38) ale Directivei 2001/29 au următorul cuprins:

„(31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. […]

[…]

(35) În cazul anumitor excepții sau limitări, titularii drepturilor trebuie să primească o compensație echitabilă pentru a fi despăgubiți corespunzător pentru utilizarea operelor lor sau a altor obiecte protejate. La determinarea formei, a modalităților detaliate și a posibilelor niveluri ale acestei compensații echitabile, ar trebui să se țină cont de împrejurările specifice fiecărui caz. În evaluarea acestor împrejurări, un criteriu util ar fi potențialul prejudiciu cauzat titularului de drept prin actul în cauză. În cazul în care titularul dreptului a fost deja plătit în altă formă, de exemplu sub forma unor redevențe din contractul de licență, nu se mai poate face o plată specifică sau separată. Nivelul compensației echitabile ar trebui să țină cont de gradul de utilizare a măsurilor tehnologice de protecție prevăzute prin prezenta directivă. Anumite situații în care prejudiciul cauzat titularului de drept este minim nu pot da naștere unei obligații de plată.

[…]

(38) Statelor membre ar trebui să li se permită să prevadă o excepție sau limitare de la dreptul de reproducere pentru anumite tipuri de reproduceri de materiale audio, vizuale și audiovizuale pentru uz personal, însoțită de o compensație echitabilă. O astfel de excepție poate implica introducerea sau menținerea sistemelor de remunerare în vederea compensării prejudiciului cauzat titularilor de drepturi. […]”

4 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Dreptul de reproducere”, prevede:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

(a) pentru autori, a operelor lor;

(b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;

(e) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

5 Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alineatul (2):

„Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2, în următoarele cazuri:

(a) pentru reproduceri pe hârtie sau orice suport similar, realizate prin folosirea oricărui tip de tehnici fotografice sau prin alt proces cu efecte similare, cu excepția partiturilor, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile;

(b) pentru reproduceri pe orice suport realizate de către o persoană fizică pentru uz personal și în scopuri care nu sunt direct sau indirect comerciale, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile care să țină cont de aplicarea sau neaplicarea măsurilor tehnice menționate la articolul 6 pentru operele sau obiectele protejate în cauză;

[…]”

Dreptul belgian

6 Articolul 59 din wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe) din 30 iunie 1994 (*Belgisch Staatsblad* din 27 iulie 1994, p. 19297), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „LDA”), prevedea:

„Autorii și editorii de opere fixate pe suport grafic sau analog au dreptul la o remunerație pentru reproducerea acestora, inclusiv în condițiile stabilite la articolul 22 alineatul 1 punctele 4° și 4°bis […]

Remunerația se plătește de către fabricantul, importatorul sau cumpărătorul intracomunitar de aparate care permit copierea operelor protejate, cu ocazia punerii în circulație a acestor aparate pe teritoriul național.”

7 Articolul 60 din LDA prevedea:

„În plus, o remunerație proporțională, stabilită în funcție de numărul de copii realizate, este datorată de persoanele fizice sau juridice care realizează copii ale unor opere sau, dacă este cazul, pe socoteala acestora, de persoanele care pun la dispoziția altora cu titlu oneros sau gratuit un aparat de reproducere.”

8 Articolul 60 bis din LDA avea următorul cuprins:

„Societatea de gestionare a drepturilor desemnată de Rege în cadrul prezentului capitol va putea obține informațiile necesare pentru îndeplinirea misiunii sale, cu respectarea articolului 78, de la:

– Administrația Vămilor și Accizelor, în conformitate cu articolul 320 din Legea generală privind vămile și accizele din 18 iulie 1977, înlocuit prin Legea din 27 decembrie 1993;

– Administrația [Taxei pe Valoarea Adăugată (TVA)] în temeiul articolului 93 bis din Codul TVA din 3 iulie 1969;

– Oficiul Național pentru Securitate Socială, în conformitate cu Legea din 15 ianuarie 1990 privind instituirea și organizarea unei bănci-intersecție de securitate socială.

Fără a aduce atingere articolului 78 din prezenta lege, societatea de gestionare a drepturilor desemnată va putea să comunice informații Administrației Vamale și Administrației TVA-ului, la cererea lor. Fără a aduce atingere articolului 78 din prezenta lege, societatea de gestionare a drepturilor desemnată va putea comunica și primi informații:

– de la Serviciul Control și Mediere din cadrul [Serviciului Public Federal (SPF)] Economie;

– de la societăți de gestionare a drepturilor care desfășoară o activitate similară în străinătate, sub rezerva reciprocității.”

9 Potrivit articolului 61 din LDA:

„Regele stabilește prin decret adoptat în Consiliul de Miniștri cuantumul remunerațiilor prevăzute la articolele 59 și 60. Remunerația prevăzută la articolul 60 poate fi adaptată în funcție de sectoarele respective.

El stabilește modalitățile de percepere, de repartizare și de control al acestor remunerații, precum și [momentul] în care sunt datorate.

Cu excepția cazului în care convențiile internaționale prevăd altfel, remunerațiile prevăzute la articolele 59 și 60 se atribuie în părți egale autorilor și editorilor.

Potrivit condițiilor [și] modalităților pe care le stabilește, Regele încredințează unei societăți reprezentative pentru toate societățile de gestionare a drepturilor de autor obligația de a asigura perceperea și repartizarea remunerației.”

10 Cuantumul remunerației forfetare și al remunerației proporționale, prevăzute la articolul 59 și, respectiv, la articolul 60 din LDA, au fost stabilite prin Koninklijk besluit betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didatisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd (Decretul regal privind remunerarea autorilor și a editorilor pentru copierea într-un scop privat sau didactic a operelor fixate pe un suport grafic sau analog) din 30 octombrie 1997 (*Belgisch Staatsblad* din 7 noiembrie 1997, p. 29874).

11 Articolul 7 din acest decret regal prevede:

„§ 1. Debitorii prezintă lunar o declarație societății de gestionare a drepturilor de autor până în a douăzecea zi care urmează lunii la care se raportează.

§ 2. Declarația prevăzută la alineatul 1 menționează, pe de o parte, informațiile care permit identificarea debitorului și, pe de altă parte, numărul și caracteristicile necesare pentru stabilirea cuantumului remunerației forfetare ale aparatelor puse în circulație pe teritoriul național în perioada acoperită de declarație.

[…]”

12 Articolul 1 din Koninklijk besluit tot het belasten van een vennootschap met de inning en de verdeling van de vergoeding voor het kopiëren van werken die op grafische of soortgelijke wijze zijn vastgelegd (Decretul regal prin care o societate este însărcinată să asigure perceperea și repartizarea drepturilor la remunerație pentru copierea operelor fixate pe suport grafic sau analog) din 15 octombrie 1997 (*Belgisch Staatsblad* din 7 noiembrie 1997, p. 29873) prevede:

„Societatea civilă sub formă de societate cooperativă cu răspundere limitată denumită «Reprobel» […] este însărcinată să asigure perceperea și repartizarea drepturilor la remunerație prevăzute la articolele 59-61 din [LDA].”

Litigiul principal și întrebările preliminare

13 În calitate de distribuitor de produse informatice destinate întreprinderilor și consumatorilor, Copaco distribuie și aparate de reproducere, precum fotocopiatoare și scanere. Până la sfârșitul anului 2016, aceasta datora Reprobel din acest motiv remunerații forfetare pentru reproducerea unor opere protejate prin drepturi de autor sau drepturi conexe (denumite în continuare „remunerații pentru o compensație echitabilă”).

14 Considerând că, prin Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), Curtea a statuat că articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 se opunea părții „forfetare” din sistemul de remunerare prevăzut de reglementarea belgiană în materie de remunerare pentru o compensație echitabilă, Copaco a suspendat plata facturilor emise de Reprobel referitoare la această remunerație pentru perioada cuprinsă între luna noiembrie 2015 și luna ianuarie 2017, invocând efectul direct al acestei dispoziții și arătând că suspendarea acestei plăți ar dura până la alinierea dispozițiilor acestei reglementări cu cele ale Directivei 2001/29.

15 În luna martie 2017 a intrat în vigoare un nou sistem de remunerații pentru o compensație echitabilă.

16 La 16 decembrie 2020, Reprobel a chemat în judecată Copaco în fața ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Dendermonde (Tribunalul pentru Întreprinderi din Gent, Secția din Dendermonde, Belgia), care, într-o hotărâre interlocutorie din 4 martie 2022, a trimis cauza spre rejudecare la ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Tribunalul pentru Întreprinderi din Gent, Secția din Gent, Belgia), care este instanța de trimitere, pentru motive de competență teritorială.

17 Aceasta arată că din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), reiese că modalitățile prevăzute de sistemul belgian al remunerațiilor pentru o compensație echitabilă, în discuție în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, erau cel puțin în parte contrare Directivei 2001/29, în măsura în care compensația echitabilă prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din această directivă nu își găsise un ecou în acest sistem care prevedea, până la 29 decembrie 2016, aplicarea unor remunerații forfetare fără o corelație cantitativă obiectivă cu utilizarea efectivă a aparatelor de reproducere, astfel încât aceste remunerații riscau să își depășească caracterul pur compensatoriu.

18 Instanța de trimitere arată că, în Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), Curtea a interpretat excepțiile sau limitările pe care un stat membru le poate prevedea în legislația sa națională în temeiul articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, care nu fuseseră integrate în regimul belgian al remunerațiilor pentru o compensație echitabilă în vigoare până la 29 decembrie 2016. Curtea ar fi considerat în special că acest regim nu era conform cu această dispoziție. În această privință, ea ar fi arătat că regimul menționat condiționa cuantumul remunerației forfetare numai de numărul de copii pe minut care putea fi realizat cu fotocopiatoarele în cauză, că prevedea lichidarea, cel puțin în parte, a acestor remunerații în funcție de prejudiciul pe care reproducerile nelegale îl puteau cauza autorilor în cauză, indiferent că atribuia remunerațiile, în parte sau nu, altor persoane decât autorii, că plata remunerațiilor era impusă persoanelor care puneau fotocopiatoare la dispoziția utilizatorilor identificabili și că prevedea un sistem susceptibil să conducă la o supracompensare a beneficiarilor remunerațiilor, impunând atât o remunerație forfetară, cât și o remunerație proporțională, fără mecanisme de rambursare.

19 Instanța de trimitere arată de asemenea că, în cazul în care nu este posibilă nicio interpretare conformă cu o directivă, dispozițiile naționale trebuie înlăturate în fața celor ale directivei în cauză. Ea arată totuși că părțile din litigiul cu care este sesizată nu sunt de acord cu privire la condițiile care trebuie îndeplinite în acest scop.

20 Potrivit Copaco, articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 are efect direct și poate fi invocat împotriva Reprobel, care trebuie considerată ca fiind o entitate statală ca urmare a misiunii care i-a fost încredințată de stat de a percepe și de a distribui remunerații pentru o compensație echitabilă.

21 În schimb, Reprobel contestă caracterul necondiționat, clar și precis al articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, din moment ce statelor membre le este permis să prevadă excepțiile și limitările vizate de această dispoziție după cum înțeleg și întrucât acestor state le revine sarcina de a defini caracterul echitabil al compensației prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din această directivă.

22 Reprobel consideră în plus că Directiva 2001/29 nu îi poate fi opusă, pentru motivul că este o asociație de drept privat.

23 În aceste condiții, ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Tribunalul Comercial din Gent, Secția din Gent) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) O entitate precum Reprobel, în măsura în care este însărcinată de stat, printr-un decret regal, cu perceperea și repartizarea compensației sau compensațiilor echitabile stabilite de stat, în sensul articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, și asupra căreia statul exercită un control, este o entitate împotriva căreia un particular poate invoca, pentru apărarea sa, incompatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei norme naționale pe care această entitate dorește să o impună acestui particular?

2) Pentru a se răspunde la această întrebare, este important faptul că controlul exercitat de stat asupra acestei entități implică printre altele:

– obligația pentru această entitate de a trimite întotdeauna ministrului competent o copie a cererii sale de informații adresată debitorilor, necesare atât pentru perceperea, cât și pentru repartizarea remunerației pentru reprografie, astfel încât ministrul să poată fi informat cu privire la modul în care entitatea își exercită dreptul de control și să poată constata dacă este indicat ca, printr-un ordin ministerial, să stabilească conținutul, numărul și frecvența cererilor de informații de asemenea manieră încât ele să nu îngreuneze activitățile persoanelor chestionate mai mult decât este necesar;

– obligația pentru entitate de a apela la reprezentantul ministrului pentru a trimite o cerere de informații necesare pentru perceperea remunerației proporționale pentru reprografie debitorilor, distribuitorilor, indiferent dacă aceștia sunt comercianți cu ridicata sau cu amănuntul, societăților de leasing sau societăților care se ocupă cu întreținerea aparaturilor, dacă debitorul nu a cooperat la percepere, cu precizarea că entitatea are de asemenea obligația de a trimite o copie a acestei cereri ministrului competent, astfel încât acesta să poată stabili conținutul, numărul și frecvența cererilor de asemenea manieră încât ele să nu îngreuneze activitățile persoanelor chestionate mai mult decât este necesar;

– obligația pentru entitate de a prezenta spre aprobare ministrului competent regulile de repartizare legate de remunerația pentru reprografie, precum și orice modificare suferită de acestea;

– obligația pentru entitate de a supune formularul de declarație întocmit de ea aprobării ministrului competent, fără de care formularul nu poate fi eliberat?

3) Pentru a se răspunde la întrebare, este important de asemenea faptul că entitatea dispune de următoarele competențe:

– competența de a solicita toate informațiile necesare pentru perceperea remunerației pentru reprografie de la toate persoanele care sunt debitori, cotizanți, distribuitori, indiferent dacă aceștia sunt comercianți cu ridicata sau cu amănuntul, societăți de leasing și societăți care se ocupă cu întreținerea aparaturilor. Fiecare cerere trebuie efectuată, în mod obligatoriu, cu menționarea sancțiunilor penale care se aplică în cazul în care nu se respectă termenul stabilit sau se furnizează informații incomplete sau incorecte;

– competența de a solicita tuturor debitorilor să furnizeze toate informațiile legate de operele copiate, care sunt necesare pentru repartizarea remunerației pentru reprografie;

– competența de a obține toate informațiile necesare pentru îndeplinirea misiunii sale de la Administrația Vămilor și Accizelor, Administrația TVA și Oficiul Național de Securitate Socială?

4) Articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 are efect direct?

5) O instanță națională trebuie, la solicitarea unui particular, să lase neaplicată o normă națională atunci când această normă impusă de stat contravine articolului 5 [alineatul (2)] literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, menționat anterior, în special deoarece această normă, contrar articolului menționat, obligă acest particular să plătească taxe?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima, la a doua și la a treia întrebare

24 Prin intermediul primei, al celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că unei entități însărcinate de un stat membru cu perceperea și cu distribuirea compensațiilor echitabile stabilite în temeiul acestei dispoziții i se poate opune de către un particular, în fața instanței naționale, faptul că reglementarea națională care prevede aceste compensații este contrară dreptului Uniunii, din moment ce o astfel de entitate îndeplinește o misiune de interes public, este supusă supravegherii acestui stat și dispune, pentru a îndeplini această misiune, de puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile relațiilor dintre particulari.

25 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că din cadrul juridic național aplicabil acțiunii principale, prezentat în decizia de trimitere, reiese că Reprobel are forma juridică a unei societăți cooperative de drept privat, în cadrul căreia statul belgian nu este reprezentat.

26 Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, particularii pot invoca în mod direct dispoziții necondiționate și suficient de precise ale unei directive nu numai împotriva statelor membre și a organelor *stricto sensu* ale acestora, ci și în special împotriva organismelor care sunt supuse autorității sau controlului unei autorități publice, îndeplinesc o misiune de interes public și dispun de puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile în relațiile dintre particulari. Astfel de organisme sau entități se deosebesc de particulari și trebuie asimilate statului fie pentru că sunt persoane juridice de drept public care fac parte din stat în sens larg, fie pentru că sunt supuse autorității sau controlului unei autorități publice, fie pentru că au fost însărcinate de o asemenea autoritate să exercite o misiune de interes public și li s-au acordat, în acest scop, acele puteri exorbitante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 1990, Foster și alții, C-188/89, EU:C:1990:313, punctul 20, precum și Hotărârea din 10 octombrie 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, punctele 33 și 34).

27 Curtea a precizat în această privință că condițiile potrivit cărora organismul în cauză trebuie să fie supus autorității sau controlului statului și, respectiv, să dispună de puteri exorbitante în raport cu cele care rezultă din normele aplicabile în relațiile dintre particulari nu au un caracter cumulativ (Hotărârea din 10 octombrie 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, punctul 28).

28 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că Reprobel nu este un organism de drept public și nici nu este controlată de statul belgian. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă Reprobel îndeplinește o misiune de interes public și dispune în acest scop de puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile în relațiile dintre particulari.

29 În primul rând, conform jurisprudenței citate la punctul 26 din prezenta hotărâre, în ceea ce privește condiția referitoare la exercitarea unei misiuni de interes public, decretul regal care însărcinează o societate să asigure perceperea și repartizarea drepturilor la remunerație pentru copia operelor fixate pe un suport grafic sau analog din 15 octombrie 1997 a însărcinat Reprobel cu perceperea și cu repartizarea drepturilor la remunerații pentru o compensație echitabilă, prevăzute la articolele 59-61 din LDA.

30 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, statele membre au posibilitatea să introducă în ordinile lor juridice respective excepții de la dreptul de reproducere prevăzute de această dispoziție și că sunt obligate de asemenea să prevadă o compensație echitabilă în acest temei, precum și un sistem de finanțare a acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 2023, Seven.One Entertainment Group, C-260/22, EU:C:2023:900, punctul 23).

31 Pe de altă parte, în ceea ce privește forma, modalitățile și nivelul compensației echitabile, Curtea a statuat că această compensație, precum și, implicit, sistemul pe care se întemeiază și nivelul acesteia trebuie să fie legate de prejudiciul cauzat titularilor de drepturi ca urmare a realizării de copii private (Hotărârea din 22 septembrie 2016, Microsoft Mobile Sales International și alții, C-110/15, EU:C:2016:717, punctul 28, precum și Hotărârea din 24 martie 2022, Austro-Mechana, C-433/20, EU:C:2022:217, punctul 49).

32 În plus, Curtea s-a pronunțat cu privire la modalitățile de percepere și de repartizare a remunerațiilor pentru o compensație echitabilă prevăzute de reglementarea belgiană. Pe de o parte, aceasta a statuat că compensația echitabilă prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 privea reproducerile efectuate pe orice suport și prin intermediul oricărei tehnici, și anume că aceasta este suportată de toți utilizatorii de aparate, de suporturi sau de servicii care permit efectuarea sau care conțin astfel de reproduceri, acești utilizatori fiind autorizați să beneficieze de excepțiile prevăzute de această dispoziție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punctele 30-34).

33 Pe de altă parte, Curtea a statuat că compensația echitabilă este în principiu destinată să repare prejudiciul suferit ca urmare a reproducerilor efectiv realizate și, pe de altă parte, că revine în principiu persoanelor care au efectuat reproducerile obligația de a repara prejudiciul legat de acestea, prin finanțarea compensației care urmează a fi plătită titularului de drepturi. Ținând seama de dificultățile practice de identificare a utilizatorilor, statele membre pot prevedea un sistem în cadrul căruia această compensație intră în sarcina persoanelor care dispun de echipamente, de aparate sau de suporturi de reproducere digitală și care pun aceste echipamente, aparate sau suporturi la dispoziția utilizatorilor sau le furnizează acestora servicii de reproducere și care transferă sarcina financiară asupra utilizatorilor finali (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punctele 69 și 70).

34 În acest context, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 40 din concluziile prezentate în prezenta cauză, ar fi, astfel, foarte dificil pentru titularul dreptului de reproducere să invoce acest drept pentru acte pe care utilizatorii le efectuează în domeniul privat. Introducerea

excepțiilor de la acest drept prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2001/29 garantează, așadar, titularilor de drepturi beneficiul veniturilor pe care ar fi foarte dificil să îl obțină în mod direct de la utilizatori.

35 Reglementarea belgiană prevede că titularii drepturilor de autor și ai drepturilor conexe primesc, în temeiul acestor excepții, o compensație pentru prejudiciul suferit, compusă dintr-o parte calculată în mod forfetar și stabilită în amonte și dintr-o remunerație proporțională stabilită în aval, care sunt finanțate prin remunerațiile plătite de toți cumpărătorii de aparate și de suporturi de copii sau de destinatarii unor servicii de reproducere autorizați să beneficieze de aceste excepții. Perceperea unei astfel de remunerații și plata unei compensații echitabile titularilor drepturilor menționate țin, așadar, de misiuni de interes public.

36 În această privință, trebuie înlăturată teza guvernului francez potrivit căreia societatea Reprobel nu îndeplinește o misiune de interes public, ci acționează numai în interesul privat al titularilor de drepturi de autor și de drepturi conexe. Astfel, prin misiunea încredințată unei entități însărcinate cu perceperea și cu repartizarea drepturilor la remunerație pentru o compensație echitabilă, un stat membru pune în aplicare obligația de rezultat pe care i-o impune articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, și anume aceea de a asigura, în beneficiul titularilor acestor drepturi, perceperea efectivă a unei compensații echitabile prin care se urmărește menținerea unui just echilibru între interesele în cauză, ceea ce ține pe deplin de interesul public (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2022, Ametic, C-263/21, EU:C:2022:644, punctul 69).

37 În al doilea rând, în ceea ce privește aprecierea competențelor unui organism precum Reprobel, trebuie amintit mai întâi că aceasta este singura entitate însărcinată cu perceperea și cu repartizarea drepturilor la remunerație pentru o compensație echitabilă, prevăzute la articolele 59-61 din LDA.

38 În acest context, astfel cum a subliniat în esență domnul avocat general la punctul 45 din concluzii, din dosarul de care dispune Curtea reiese că i-au fost conferite Reprobel puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile în relațiile dintre particulari, în special aceea de a putea solicita de la producătorii și distribuitorii de aparate și de suporturi de copii remunerațiile pentru o compensație echitabilă.

39 Astfel, un organism care, precum Reprobel, are dreptul să perceapă remunerația pentru o compensație echitabilă poate, de plin drept, să solicite plata acestei remunerații oricărei persoane care face parte din cercul debitorilor, definit în mod abstract de reglementarea națională.

40 În această privință, nu prezintă importanță faptul că, după cum susțin Reprobel și guvernul belgian, cuantumul remunerației respective este determinat de autoritățile publice, iar nu de organismul menționat. Astfel, îndeplinirea unor misiuni de interes public nu implică faptul că organismul care execută aceste misiuni stabilește el însuși toate aspectele acestora sau că puterile pe care le deține în acest scop trebuie să fie discreționare. De altfel, reglementarea de către o autoritate publică a acțiunii unui organism însărcinat cu o misiune de interes public confirmă cu atât mai mult că acest organism acționează în numele statului și constituie o emanație a acestuia.

41 În plus, astfel cum reiese din decizia de trimitere, Reprobel dispune de o serie de competențe specifice, în special în materie de solicitări de informații, pentru a-i permite să execute misiunea de interes public care îi este încredințată.

42 În primul rând, aceasta are dreptul să solicite atât de la debitorii remunerației pentru o compensație echitabilă, cât și de la ceilalți actori de pe piața echipamentelor de copiere (precum întreprinderile însărcinate cu mentenanța acestor echipamente) să furnizeze, sub sancțiunea unor pedepse penale, toate informațiile necesare pentru a identifica contribuabilii și a determina sumele pe care aceștia le datorează. O asemenea putere trebuie considerată ca fiind exorbitantă în raport cu normele aplicabile relațiilor dintre particulari.

43 În acest context, nu prezintă importanță faptul că, după cum susțin Reprobel și guvernul belgian, Reprobel nu dispune de puterea de a sancționa persoanele care nu respectă obligația de a-i furniza informații. Astfel, nerespectarea acestei obligații este, potrivit indicațiilor care figurează în decizia de trimitere, pasibilă de sancțiuni penale pe care, prin natura lor, numai instanțele au competența de a le aplica. Prin urmare, însăși existența acestor sancțiuni dovedește natura specifică a puterilor conferite Reprobel.

44 În al doilea rând, din dosarul de care dispune Curtea reiese că Reprobel este abilitată să solicite autorităților vamale, fiscale și de securitate socială informațiile necesare îndeplinirii misiunilor sale. O asemenea abilitare constituie, sub rezerva verificărilor a căror efectuare revine instanței de trimitere, o putere exorbitantă în raport cu normele aplicabile în relațiile dintre particulari. Astfel, informațiile precum volumul importurilor de echipamente sau de suporturi de copii ori cifra de afaceri a producătorilor sau a distribuitorilor unor astfel de aparate și suporturi nu sunt în principiu de natură să fie comunicate unor persoane care nu dispun de o asemenea putere.

45 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima, la a doua și la a treia întrebare că articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că unei entități însărcinate de un stat membru cu perceperea și cu distribuirea compensațiilor echitabile stabilite în temeiul acestei dispoziții i se poate opune de către un particular, în fața instanței naționale, faptul că reglementarea națională care prevede aceste compensații este contrară unor dispoziții de drept al Uniunii care au efect direct, din moment ce o astfel de entitate dispune, pentru a îndeplini această misiune de interes public, de puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile relațiilor dintre particulari.

Cu privire la a patra și la a cincea întrebare

46 Prin intermediul celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că are efect direct, astfel încât, în lipsa unei transpuneri corecte a acestei dispoziții, un particular o poate invoca în vederea înlăturării aplicării normelor naționale care îl obligă să plătească o remunerație pentru o compensație echitabilă impusă cu încălcarea dispoziției menționate.

47 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în toate situațiile în care dispozițiile unei directive sunt, din punctul de vedere al conținutului, necondiționate și suficient de precise, particularii sunt îndreptățiți să le invoce în fața instanțelor naționale împotriva statului fie atunci când acesta nu a transpus această directivă în dreptul național în termenele stabilite, fie atunci când a transpus directiva în mod incorect (Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, punctul 63 și jurisprudența citată).

48 În această privință, Curtea a precizat că o dispoziție a dreptului Uniunii, pe de o parte, este necondiționată atunci când enunță o obligație care nu este supusă niciunei condiții și nici nu este subordonată, în privința executării sau a efectelor sale, intervenției vreunui act fie al instituțiilor Uniunii, fie al statelor membre și, pe de altă parte, este suficient de precisă pentru a fi invocată de un justițiabil și aplicată de instanță atunci când enunță o obligație în termeni neechivoci [Hotărârea din 8 martie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Efect direct), C-205/20, EU:C:2022:168, punctul 18].

49 În speță, Reprobel, precum și guvernele belgian și francez susțin că, având în vedere marja largă de apreciere de care dispun statele membre în ceea ce privește organizarea sistemului de compensație echitabilă prevăzut la articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 și finanțarea acestuia, această dispoziție nu este suficient de necondiționată și de precisă pentru a-i conferi un efect direct în temeiul jurisprudenței Curții citate mai sus.

50 Cu toate acestea, Curtea a precizat deja că, chiar dacă o directivă lasă statelor membre o anumită marjă de apreciere atunci când adoptă modalitățile de punere a sa în aplicare, o dispoziție a acestei directive poate fi considerată ca având un caracter necondiționat și precis atunci când impune statelor membre, în termeni neechivoci, o obligație de rezultat precisă și care nu este supusă niciunei condiții cu privire la aplicarea normei pe care o enunță [Hotărârea din 8 martie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Efect direct), C-205/20, EU:C:2022:168, punctul 19].

51 În această privință, trebuie amintit că principiul supremației impune instanței naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competenței sale, a dispozițiilor de drept al Uniunii obligația, în cazul în care nu poate să procedeze la o interpretare a reglementării naționale conformă cu cerințele dreptului Uniunii, să asigure efectul deplin al cerințelor acestui drept în litigiul cu care este sesizată, lăsând neaplicată, dacă este necesar, din oficiu, orice reglementare sau practică națională, chiar și ulterioară, care este contrară unei dispoziții de drept al Uniunii care are efect direct, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei reglementări sau practici naționale pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional [Hotărârea din 8 martie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Efect direct), C-205/20, EU:C:2022:168, punctul 37].

52 În ceea ce privește aspectul dacă articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 este necondiționat și suficient de precis, examinarea care trebuie realizată în acest scop privește în special trei aspecte, și anume determinarea beneficiarilor protecției prevăzute de aceste dispoziții, conținutul acestei protecții și identitatea debitorului protecției respective (a se vedea prin analogie Hotărârea din 6 septembrie 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, punctul 56).

53 În această privință, Curtea a statuat deja că articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 impune statelor membre care aleg să aplice excepții sau limitări ale dreptului de reproducere obligații concrete pentru a se asigura că titularilor de drepturi li se garantează o compensație echitabilă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 36, precum și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Microsoft Mobile Sales International și alții, C-110/15, EU:C:2016:717, punctul 25).

54 Este adevărat că statele membre nu sunt obligate să înscrie în dreptul lor național excepțiile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 aprilie 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, punctul 18, precum și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Microsoft Mobile Sales International și alții,

C-110/15, EU:C:2016:717, punctul 27, precum și jurisprudența citată). Cu toate acestea, în cazul în care procedează astfel, statele membre trebuie să prevadă și plata unei compensații echitabile în favoarea autorilor afectați din cauza aplicării acestor excepții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 36) și luarea în considerare a condițiilor referitoare la structura și la nivelul acestei compensații, astfel cum rezultă din interpretarea acestei dispoziții.

55 Printre aceste condiții figurează cele stabilite de Curte în Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), în ceea ce privește modalitățile de calcul al remunerației pentru o compensație echitabilă. În această hotărâre, la care face referire instanța de trimitere, Curtea a statuat că, deși articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 lasă statelor membre posibilitatea de a stabili modalitățile de finanțare și de percepere a compensației echitabile, precum și nivelul acestei compensații, un sistem care combină o remunerație forfetară stabilită în avans și o remunerație proporțională stabilită ulterior trebuie să permită, în ansamblul său, perceperea unei redevențe cu titlu de compensație echitabilă al cărei cuantum să corespundă în esență prejudiciului efectiv suferit de titularii de drept. Pentru a putea îndeplini această condiție, un astfel de sistem trebuie să conțină mecanisme, în special de rambursare, destinate să corecteze orice situație de supracompensare care ar fi contrară cerinței, enunțată în considerentul (31) al Directivei 2001/29, potrivit căreia trebuie păstrat un echilibru just între titularii de drept și utilizatorii de obiecte protejate și, prin urmare, articolului 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punctele 83-86).

56 În ceea ce privește în special conținutul drepturilor care decurg din dispozițiile Directivei 2001/29 care pot avea efect direct, reiese din jurisprudența Curții că particularii au dreptul să nu suporte sarcina financiară a unei remunerații pentru o compensație echitabilă în cazul în care aceasta este percepută cu încălcarea principiilor care decurg, potrivit jurisprudenței Curții, din articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punctele 85-87, precum și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Microsoft Mobile Sales International și alții, C-110/15, EU:C:2016:717, punctele 37, 54 și 55). Astfel, Curtea a subliniat în mod expres necesitatea de a prevedea în sistemul de compensație echitabilă un drept la rambursarea unei remunerații primite în mod necuvenit în scopul finanțării unei asemenea compensații.

57 În speță, din moment ce reglementarea națională în discuție în litigiul principal este incompatibilă cu articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29, astfel cum rezultă în esență din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), instanța de trimitere, sesizată cu un litigiu privind suspendarea de către un particular a plății remunerației pentru o compensație echitabilă impusă de această reglementare, este obligată să garanteze efectul deplin al acestei dispoziții, lăsând neaplicată reglementarea națională menționată, în vederea soluționării litigiului pendinte în fața sa.

58 Ținând seama de cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a patra și la a cincea întrebare că articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că are efect direct, astfel încât, în lipsa unei transpuneri corecte a acestei dispoziții, un particular o poate invoca în vederea înlăturării aplicării normelor naționale care îl obligă să plătească o remunerație pentru o compensație echitabilă impusă cu încălcarea dispoziției menționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

59 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) **Articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională**

trebuie interpretat în sensul că

unei entități însărcinate de un stat membru cu perceperea și cu distribuirea compensațiilor echitabile stabilite în temeiul acestei dispoziții i se poate opune de către un particular, în fața instanței naționale, faptul că reglementarea națională care prevede aceste compensații este contrară unor dispoziții de drept al Uniunii care au efect direct, din moment ce o astfel de entitate dispune, pentru a îndeplini această misiune de interes public, de puteri exorbitante în raport cu normele aplicabile relațiilor dintre particulari.

2) **Articolul 5 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2001/29**

trebuie interpretat în sensul că

are efect direct, astfel încât, în lipsa unei transpuneri corecte a acestei dispoziții, un particular o poate invoca în vederea înlăturării aplicării normelor naționale care îl obligă să plătească o remunerație pentru o compensație echitabilă impusă cu încălcarea dispoziției menționate.

Semnături